

er blevet dem betroet. Jeg er derfor ikke saa ked af, at det Forsøg ikke er blevet gjort, thi jeg tror ganske sikkert, at det vil komme af sig selv, og det maaske, før nogen af os aner det. Jeg tror ikke, der er andre Veje, ad hvilke Landbruget kan komme frem end netop ad Fællesdriftens. Saa blev der sagt af det ærede Medlem for Køge (Alberti), at her burde Fagforeningerne træde til med deres Kapitaler. Hvis Fagforeningerne vilde gøre det, behøvede vi ikke at komme til Staten og bede om at faa dens Jord. Hvis de ønskede at realisere et Forsøg som dette, er der ikke noget i Vejen for, at de kunde skaffe sig et Areal som dette. Men nu er Stillingen den, at Fagforeningerne særlig omfatte Industriens Arbejdere, og man kan dog ikke forlange, at de skulle føle Lyst til at foretage Eksperimenter paa Landbrugets Omraade. Jeg synes, det er en ganske urimelig Fordring, der er bleven stillet til mig i Finansudvalget, at jeg skulde se at skaffe Kapital til Veje, saa at vi kunne gøre Forsøg med Statens Jord. Det maa de Herrer indrømme, at der ingen Mening er i. Vilde vi gøre det Forsøg for egne Penge, var der ingen Grund til at henvende sig til Staten og stille sig i noget som helst Afhængighedsforhold til den. Fagforeningerne have vist, at naar de ønskede at gøre Forsøg med Hensyn til Fællesdrift paa forskellige Omraader — jeg skal nævne vort Bageri og Mølleri her i Kjøbenhavn, der er den største Forretning af den Art her i Landet — have vi kunnet gennemføre det saaledes, at vi have kunnet optage enhver som helst Konkurrence og gøre Foretagenderne mønsterværdige i deres Art. Jeg beklager derfor som sagt at den højtærede Minister ikke har villet give Anledning til, at Forsøget kunde blive gjort. Det vilde ikke alene have haft sin store Interesse for Landarbejderne, men i lige saa høj Grad for Bondestanden. Men Forsøget kommer nok. Jeg tror, at det er den eneste Vej, ad hvilken man i Fremtiden kan komme frem.

Alberti: Det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds (Borgbjerg) har vist ikke ganske forstaaet mine Udtalelser, men naar dette har været Tilfældet, tilskriver jeg det udelukkende den Omstændighed, at det ærede Medlem har opfattet dem alene fra et videnskabeligt Standpunkt, og det vare de ikke beregnede paa, det skal jeg straks sige. Det ærede Medlem har gjort mig Uret, naar han siger, at jeg

insinuerer, at Socialdemokratiet ikke tror paa sin Sag; det har jeg ikke insinueret noget om og ikke sagt noget om. Det, jeg har sagt, er, at de Herrer Socialdemokrater ikke selv tro paa Fællesdriften i Landbruget. Det er det, jeg har sagt, og det staar jeg ved. At de ikke selv tro derpaa, forekommer mig at være meget klart godtgjort ved den Forhandling, der her har fundet Sted, særlig naar man ser hen til, at det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds — hvis jeg forstaa ham rigtig — mente, der ikke kunde slaas noget fast paa det Omraade, der i Dag har været saa meget omtalt, før man havde gjort en Hundrede Tusinde Eksperimenter. Var det ikke saaledes? (*Borgbjerg:* Jeg talte om videnskabelige Eksperimenter i Almindelighed.) Naa, ja, ja, saa passer det maaske ikke sammen med det, jeg har omtalt. Det var ikke egentlig videnskabelige men praktiske Eksperimenter, jeg talte om. (*Borgbjerg:* Jeg sagde, at vi havde forelagt et Lovforslag, der skaffede Betingelserne derfor.) Jeg formoder, det er Lovforslaget om Normalarbejdsdagen? (*Borgbjerg:* Nej, det er Lovforslaget om Oprettelsen af Husmandsbrug.) Ja, hvad Lovforslaget om Husmandsbrug angaar, vil det jo have i meget nær Erindring i dette høje Ting, hvor vanskeligt det har været for os at faa et Lovforslag til at gaa igennem af langt mindre Omfang, saa jeg antager, at man ikke vil være synderlig utilbøjelig til at tro, at naar vi ikke have indladt os dybere paa dette Lovforslag, som det ærede Medlem talte om, har det ikke været, fordi vi frygtede for, at Fællesdriften skulde vise store Resultater, men derimod ene og alene fordi vi gik ud fra, at det Forslag griber om et saa saa stort Omraade, at der ikke var mindste Udsigt til at føre det igennem. I det hele taget maa det ærede Medlem vide — og det glæder mig, han over for mig var kommen til den Erkendelse — at der ikke er nogen her i Tinget — jeg ved ikke, hvem det skulde være — der ser paa Socialdemokratiet med forudfattet ond Vilje, det er der ikke. Noget andet er, at vi efter at have søgt at sætte os ind i Sagen saa godt som muligt paa Grundlag af de Oplysninger, vi have kunnet faa, deriblandt de forskellige Lærebøger, vi have kunnet faa fat i, ere komne til det Resultat, at det ikke er ad den Vej, vi skulde frem, og derfor stritte imod, fordi vi tro, at Socialdemokratiet, hvis det kom til Magten her i Landet, vilde vise sig at være en Skuffelse, men først vise sig at være en